

Dorpswandeling Monster

Een rondwandeling door de oude kern van Monster

We beginnen de dorpswandeling in de Havenstraat. De haven van Monster liep vroeger bijna tot aan de voet van de kerk. In 1929 werd de haven gedempt vanwege de aanleg van de Emmastraat. Deze diende als ringweg rond Monster en ontsloot tegelijkertijd de Monsterse veiling. De Westlandse stoomtram kon nu buiten het dorp langs en hoefde niet meer door het nauwe centrum.

Aan de zuidkant van de Havenstraat staat een rijtje mooie zgn. schippershuizen (nrs. 23-29). De voorgevels zijn van rond 1850, maar de woningen zelf zijn veel ouder.

De noordkant van de Havenstraat wordt voor een groot gedeelte in beslag genomen door het voormalige pensionaat. Dit meisjespensionaat en het bijbehorende klooster zijn in 1850 gesticht door de zusters van Roosendaal. De niet uit het Westland afkomstige meisjes waren er intern gehuisvest. De zusters zijn tot 1994 in Monster gebleven. In het pand zijn na een verbouwing appartementen gekomen. De

voorgevel is daarbij gelukkig gehandhaafd. In de gevel van het pand links van het pensionaat is een gevelsteen uit 1613 ingemetseld. Deze is afkomstig uit een afgebroken schipperswoning. De kloosterkerk

en een aantal andere vertrekken van het voormalige

klooster zijn in gebruik als onderdeel van het ontmoetingscentrum De Noviteit.

Als we verder lopen komen we bij de Hervormde kerk aan het Kerkplein. De kerk met zijn imposante toren dateert in zijn huidige vorm uit ongeveer 1450. De huidige kerk heeft een tufstenen voorganger gehad. Die was veel kleiner en is in de 11^e eeuw gebouwd. In 1901 werd de kerk getroffen door een zware

brand die veel schade heeft aangericht. Alleen de muren stonden na de brand nog overeind. De sporen van de reparatie zijn nu nog duidelijk te zien in het metselwerk. De meeste grafstenen in de kerk zijn bij de brand onherstelbaar beschadigd. Een belangwekkend grafmonument van de bekende admiraal Anthony Pieteron is behouden gebleven. Pieteron bewoonde rond 1700 de buitenplaats Geerbron aan het einde van de Herenstraat.

We arriveren nu bij het Kerkplein, waar al meer dan 1000 jaar gebouwd, gewerkt en geleefd wordt. Van de oude bebouwing rond het Plein is echter weinig meer over. De dorpspomp op het plein is een kopie van het 18^e-eeuwse origineel. Keren we nu terug naar de Choorstraat.

Aan het begin van de Choorstraat is de laatste jaren nieuwbouw verrezen. Links op nummer 4 is ter hoogte van de eerste verdieping een gevelsteen ingemetseld. De steen is afkomstig uit een oud pand dat tot 2010 op deze plek heeft gestaan. De tekst op de steen verwijst naar een psalm van Asaf: 'Waarlijk, God is goed voor Israel, voor hen die rein van hart zijn'. Van 1787-1816 woonde en werkte op dit adres de

God is goed voor Israel, voor hen die rein van hart zijn'. Van 1787-1816 woonde en werkte op dit adres de

Joodse vleeshouwer Joseph Isaac van Isenburg. De initialen J.J. duiden erop dat hij degene was die in 1790 de steen heeft laten plaatsen. Gedurende een groot deel van de 20^e eeuw was op deze plaats het schildersbedrijf van de familie Van Gaalen gevestigd.

van Lisieux dat de gevel sierde, is overgebracht naar de Noviteit.

Schuin aan de overkant was de Montessorischool. Dit pand met zijn bijzondere interieur is gesloopt. Vroeger was hier de Theresia kleuterschool van de nonnen. Het beeld van de H. Theresia

Op de hoek van de Choorstraat en de Dr. vd Brinkstraat was vroeger, zoals de zijgevel aangeeft, het Bondshôtel Overheijde. Ooit was dit een boerderij en buitenplaats. In de vorige eeuw was het hotel-café-restaurant, bekend om zijn aspergediners. In de zomer logeerden er badgasten. Met behoud van de voor- en de zijgevel is het pand in 2020 verbouwd tot appartementen.

Tegenover Overheijde staan enkele leegstaande panden uit het eind van de 17e eeuw (nrs. 21-25) Nummer 21 staat op de monumentenlijst en is waarschijnlijk het oudste pand van Monster.

In de Dr. v.d. Brinkstraat staat aan de linkerkant een rijtje karakteristieke huizen uit de jaren 30 (nrs. 42-48).

We gaan nu verder de Choorstraat in en komen eerst langs het plein van de voormalige St. Andreas jongensschool. De school is gebouwd in 1875. In 1916 vond een uitbreiding plaats. De school is nu in gebruik als verenigingsgebouw OJOS. Let op de inscriptie

boven de ingang. Rechts van de school op nr. 93 staat een woonhuis uit ca.1850. Tussen dit woonhuis en de school bevindt zich een poortje dat uit de 17^e of 18^e eeuw stamt.

Aan de rechterkant van het plein staat op nr. 19 het Adrianus- en Jacobus gesticht, ofwel het vroegere armenhuis, gebouwd in 1910. Als we het plein verlaten dan staat op de hoek van de Choorstraat op nr. 97 een woonhuis (ca. 1910) waar vroeger het hoofd van de lagere school woonde.

Even verder in de Choorstraat staat op nr. 99 het door Adriaan Dessing ontworpen verenigingsgebouw uit 1935. Het heeft die functie nog steeds en heet nu Fata Morgana.

Het pand is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School en had vroeger een markante toren, die helaas in 1976 is afgebroken. Op nr. 101 is de woning van de koster van de katholieke kerk. Dat pand is gebouwd in 1940 in de stijl van de zgn. Delftse School.

Vorbij de kosterwoning is de ingang van de r.k. begraafplaats. Die is aangelegd in 1857. Bij de ingang van de begraafplaats bevindt zich een plaquette met de namen van twee Monsternaren die in WOII zijn gesneuveld.

Achter de kerk staat de Lourdesgrot. Deze is gebouwd in 1877 op initiatief van

pastoor H. Bauer. De kerk is een zgn. Waterstaatskerk. Hij is in 1831 gebouwd met Rijkssubsidie en met goedkeuring van het ministerie van Waterstaat. Voor die tijd werd er gekerkt in een klein kerkje dat met toestemming van de Staten van Holland in 1791 was

gebouwd op een stukje grond van de buitenplaats Kruithof aan de Choorstraat. Dat mocht aan de buitenkant niet op een kerk of een publiek gebouw lijken. In 1859 is de kerk verbouwd en uitgebreid. Uit die tijd dateert ook de schildering boven het hoofdaltaar van "Het Laatste Avondmaal". In 1927 werd de kerk aan twee zijden uitgebreid met zijbeuken naar een ontwerp van Jacobus Dessing.

De pastorie (nr. 105) naast de kerk is gebouwd in 1909 ter vervanging van de voorganger uit 1804. Let vooral op de forse proporties van het gebouw in verhouding met de kerk zelf.

Tegenover de kerk staat aan de Choorstraat 62b-64 een rijtje karakteristieke woonhuizen uit de jaren 30.

tuinderswoning uit 1928, ontworpen door Jan van Vliet. Deze woning, huize Helena, sierde ooit de voorkant van de monumentenfolder van een Rijksdienst. Langs de Emmastraat, maar ook aan de Zwartendijk zijn meer voorbeelden van mooie villa's en tuinderswoningen uit de periode 1920 -1930.

katholieke kerk.

Als we teruglopen zien we aan de overkant van de Burg. Kampschöerstraat de voormalige Boerenleenbank op nr. 98. Deze is in dezelfde stijl gebouwd als de kosterwoning van de

protestantse kerk. De kerk is in 1935 gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School naar een ontwerp

Verderop in deze straat staat de in 1955 gebouwde Aloysiusschool. Dit karakteristieke pand uit de wederopbouwperiode is ontworpen door P.N. de Bruijn. Daarnaast staat de van de bekende architect Plooy. Verschillende andere panden in de buurt zijn eveneens gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School. Het interieur van de kerk heeft nog de originele houten betimmering. De

kerk past goed in de omgeving, met aan de overkant de tezelfdertijd gebouwde domineeswoning (nr. 24) en even verderop het voormalige politiebureau, annex brandweerkazerne van de hand van architect A. Claus. Daarin zijn appartementen gekomen.

We lopen nu terug de Choorstraat naar de open plek waar het voormalige gemeentehuis heeft gestaan. Dit is in 2021 gesloopt om plaats te maken voor appartementen. Het is te hopen dat een goede bestemming wordt gevonden voor het natuurstenen ambachtswapen dat de gevel sierde. Dit stamt uit 1740 en heeft tot nu toe alle verhuizingen doorstaan. Het wapen is voorlopig opgeslagen. Dat geldt ook voor de fraaie uit 1982 stammende bronzen toegangsdeur, waarop de kerken van Monster, Ter Heijde en Poeldijk zijn afgebeeld. We wandelen nu verder door de voormalige kloostertuin. Daar staat nog een oude fruitmuur die de afscheiding vormde tussen de kloostertuin en de tuin van de heer Lamot.

*Deze route is uitgezet door de Historische Vereniging Monster – Ter Heijde (versie september 2023)
Tekst: Leo van den Ende Foto's: Aad van Uffelen*